

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“

**КАТЕДРА „ХИГИЕНА, МЕДИЦИНСКА ЕКОЛОГИЯ, ПРОФЕСИОНАЛНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ
И МБС“**

ТЕЗИСИ НА ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ № 1

ЗА РЕДОВНО ЗАНЯТИЕ И САМОСТОЯТЕЛНА ДИСТАНЦИОННА ПОДГОТОВКА ПО

„ПРОФЕСИОНАЛНИ БОЛЕСТИ“

ЗА СТУДЕНТИ ОТ МУ – ПЛЕВЕН, РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ, СПЕЦИАЛНОСТ

„МЕДИЦИНА“

**ТЕМА: ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ БОЛЕСТИ И ТРУДОВИТЕ
ЗЛОПОЛУКИ**

РАЗРАБОТИЛИ:

ГЛ. АС. Д-Р ИРЕНА СТОИЛОВА, ДМ,

АС. Д-Р ВЕРЖИНИЯ СИМЕОНОВА

Гр. Плевен

2020 год.

I. Цел на практическото упражнение:

1. Да се разгледат и изяснят общите положения на професионалните болести и трудовите злополуки.
2. Да се разгледат лабораторните и клинични методи за диагностика на професионалните болести.
3. Да се изяснят основните положения на трудовата експертиза и приложението ѝ при професионалните болести.
4. Да бъдат обяснени общите принципи на лечение на професионалните болести.
5. Да бъдат разгледани документите във връзка с нормативната база в областта на професионалните болести.

II. Конкретни примери и задачи в практическото упражнение:

1. Определения на професионална болест и трудова злополука. Прилики и разлики между професионална болест и трудова злополука.

„Професионална болест” е увреждане на здравето, причинено от вредни фактори на производството и предвидено в законодателен документ.

Вредните фактори на производството са:

А) Физични – производствен шум, вибрации, лъчения, атмосферно налягане, производствен микроклимат.

Б) Химични – тежки метали, органични разтворители, пестициди и др. промишлени отрови

В) Физико – химични фактори – въглищен, дървесен, брашнен, циментов, изкуствени торове и други видове производствен прах.

Г) Пренапрежение – на различни органи и системи (опорно–двигателен апарат, периферна нервна система, централна нервна система, зрителен анализатор и др.).

Д) Биологични – бактерии, вируси, паразити и др.

Законодателният документ, който регламентира професионалните болести е Списък на професионалните болести, приет с Постановление № 175 от 16.07.2008 год. на Министерския съвет на Р България.

Трудова злополука е сравнително бързо настъпило увреждане на здравето в производствени или приравнени на тях условия, довело до неработоспособност или смърт.

Производствени условия са всички фактори, въздействащи на работещия по време на работната смяна, както и при всяка дейност, извършвана в интерес на предприятието, на територията на предприятието или на друго място, например, в командировка.

Приравнени на производствените условия са:

- Пътят, необходим за най – бързото или обичайното придвижване по маршрута местоживееене – месторабота и обратно.

- Обичайното място за хранене в предприятието.

- Всички непроизводствени дейности, независимо от времето и мястото на извършването им, произтичащи от обществени задължения или изпълнение на граждански дълг (оказване на помощ при природни бедствия, производствени аварии, пътно – транспортни произшествия и др.).

Прилики и разлики между трудова злополука и професионална болест:

А) Прилики:

- И в двата случая има увреждане на здравето.

- Обезщетението е еднакво.

Б) Разлики:

- Трудовата злополука е остро настъпило състояние, докато професионалната болест е подостро или хронично състояние.

- Трудовата злополука има задължително като последица неработоспособност или смърт, докато професионалната болест не води винаги до такива резултати.

- Трудовата злополука не изисква задължителна причинна връзка между вредните фактори на работната среда и настъпилото увреждане на здравето, а при професионалната болест доказването на причинна връзка е абсолютно необходимо.

- Професионалните болести са регламентирани в законодателен документ – Списъка на професионалните болести. Трудовите злополуки не са предвидени и описани в законодателен документ.

2. Методи за диагностика на професионалните болести.

Информация за професионалните рискови фактори се получава чрез специфични методи:

- Професионална анамнеза и производствена характеристика.

- Доказване на рискови фактори (вредности) или метаболитите им в организма на пациента.

- Установяване на характерна клинична картина.
- Установяване на епидемиологично преобладаване на конкретна патология сред конкретни производствени колективи (епидемиологичен тест).
- Оценяване на динамиката на патологичната реакция по време на вредното професионално въздействие и след прекъсването му (експозиционен и елиминационен тест).

„Професионална анамнеза” – представлява метод за разкриване на вида, времетраенето и размера на въздействие на различните професионални рискови фактори при всеки конкретен пациент. Анамнезата обхваща последователно периода на цялата трудов дейност от нейното начало до момента на разпита. Получените данни трябва да дадат отговор на въпросите: откога докога, къде и какво е работил пациентът. Необходимо е уточняване до подробности какъв е характерът на извършваната дейност с описание на работното място и изпълняваните операции, наличните производствени вредности и процесите, извършвани в съседство.

Качествено снетата професионална анамнеза изисква трудово–хигиенни и технологични познания от разпитващия и съдействие от пациента.

„Производствена характеристика” – задължителен за диагностиката на професионалните болести документ.

Издава се от ръководството на предприятието, където работи пациентът и включва проверени, обективни и официално документирани данни за времетраенето, вида и професионалните вредности на конкретния трудов стаж.

Клинични методи на диагностика:

- Анамнеза за заболяването – включва оплакванията на пациента. Необходимо е разпитващият да прецени дали оплакванията съответстват на професионалния риск.
- Обективно състояние – търсят се професионални стигми по кожата, лигавиците, ноктите, косите, зъбите, венците и др.
- Рутинни клинични методи – палпация, перкусия, аускултация

Параклинични методи на диагностика:

- Токсико – химични изследвания – наличие на токсични вещества или техните метаболити в биологични течности.
- Хематологични изследвания – ПКК (пълна кръвна картина), морфология на еритроцити и др.
- Биохимични изследвания – мастна обмяна, ензими, електролити, чернодробни проби и др.
- Имунологични и серологични изследвания.
- Микробиологични изследвания на биологични течности.

Образна диагностика:

- Рентгенография.
- КАТ (компютърна аксиална томография).
- ЯМР (ядрено магнитен резонанс).

Функционални изследвания:

- ЕМГ, динамометрия – при професионални болести на опорно–двигателния апарат.
- ФИД (функционално изследване на дишането) - при професионални белодробни болести.
- ЕЕГ, вегетологични проби – при професионални отравяния.
- Аудиометрия, евокирани потенциали, изследвания на вестибуларния апарат – при професионални увреждания на слуховия анализатор и вибрационна болест.
- Капиляроскопия, студов тест, кожна термометрия, палестезиометрия – при вибрационна болест, вегетативна полиневропатия на горни крайници.

3. Трудова експертиза и приложението ѝ при професионалните болести.

При експертизата на работоспособността на професионалните болести водещо е профилактичното начало – запазване на работоспособността и предпазване на заболяемия от инвалидизиране.

При професионална болест експертното решение може да бъде:

- Временна неработоспособност – отпуск по болест за провеждане на амбулаторно или стационарно лечение.
- Трудоустрояване – временно превеждане на пациента на друга работа без контакт с вредните фактори или осигуряване на облекчени условия на труд при същата работа.

• Трайна неработоспособност – определя се от ТЕЛК (Териториална експертна лекарска комисия) или НЕЛК (Национална експертна лекарска комисия).

4. Общи принципи на лечение на професионалните болести

Най-общо лечението на професионалните болести бива:

А) Етиопатогенетично

Б) Симптоматично

Към етиопатогенетичното лечение се отнася прилагането на антидоти при професионалните отравяния; кислородолечение при силикоза и др.

Симптоматично лечение се осъществява с прилагането на НПВС (нестероидни противовъзпалителни средства), аналгетици, витамини, периферни вазодилататори, физиотерапия и др. според конкретното заболяване.

Към всяко упражнение ще се разгледа лечението при съответните нозологични единици.

III. База и инструментариум за провеждане на практическото упражнение:

1. Нормативна база в областта на професионалните болести:

- Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести, приета с ПМС № 168/2008 год. Обн. ДВ, бр.65 от 22.07.2008г.

- Списък на професионалните болести, приет с ПМС №175/2008 год. Обн. ДВ.бр.66 от 25.07.2008 г.

2. Работа с документи, във връзка с нормативната база:

- „Бързо известие” за професионална болест- изпраща се от практикуващите лекари и лекарите по дентална медицина до териториалното поделение на НОИ /Националния осигурителен институт/ по постоянен адрес на лицето и до работодателя с обратна разписка в срок до 5 работни дни след поставяне на клиничната диагноза

- „Производствена характеристика” – изготвя се от работодателя, включва данни за професионалния маршрут на лицето, факторите на работната среда и трудовия процес, при които е работило заболялото лице, както и други данни, необходими на органите на медицинската експертиза.

- „Протокол за проучване на професионална болест” – изготвя се от комисията, назначена със заповед на директора на териториалното поделение на НОИ.

- „Експертно решение на ТЕЛК” – издава се от специализирана ТЕЛК (Териториална експертна лекарска комисия). С експертното решение се потвърждава или отхвърля професионална болест. Специализираните ТЕЛК са определени със заповед на министъра на здравеопазването. Експертното решение на ТЕЛК може да бъде обжалвано от заинтересованите лица и органи пред НЕЛК (Национална експертна лекарска комисия) в 14-дневен срок. Решенията на НЕЛК могат да бъдат обжалвани по съдебен път, по реда и сроковете на гражданското производство.

20.03.2020 год.

Гр. Плевен

Сектор

„Хигиена, медицинска екология и професионални заболявания”